

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Urheiluopistot kiittävät mahdollisuudesta antaa lausunto esitettyihin muutoksiin. Urheiluopistot ry edustaa kaikkia 11 valtakunnallista urheiluopistoa, ja tämä lausunto on koostettu verkoston yhteisenä kannanottona.

Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta on nostettu esiin laajasti huoli kansalaisten hyvinvoinnista ja toimintakyvystä sekä kasvava taakka eläkevastuista ja sote-menojen noususta. Myös pienenevät ikäluokat sekä lasten ja nuorten mielenterveysongelmat haastavat yhteiskuntaa ennennäkemättömällä tavalla. Tästä syystä hyvinvoinnin tukemiseen ja ennaltaehkäisevään toimintaan tulee kiinnittää entistä suurempaa huomiota.

Valtioneuvoston päättämä ammatillisen koulutuksen 100 miljoonan euron määräraahaleikkaus aiotaan kohdistaa korkeamman tai ammatillisen tutkinnon jo suorittaneiden koulutukseen. Kokonaisuudessaan leikkausten- ja säädösmuutosten yhteisvaikutus tulee arvioida, jotta koulutukset ja oppilaitokset pysyvät elinvoimaisina tulevaisuudessakin.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Urheiluopistot puoltavat ammatillisen koulutuksen kokeilun osalta liikunta-alan tutkintojen rajaamista pois kokeilun piiristä.

Liikunta-alan tutkintojen järjestäminen on vakiintuneesti urheiluopistojen, liikuntaan erikoistuneiden koulutuksen järjestäjien vastuulla, jonne tutkintoa koskeva osaaminen on keskittynyt. Liikunta-alan tutkintojen laaja järjestämisoikeus heikentäisi olennaisesti urheiluopistojen toimintaedellytyksiä.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Urheiluopistot puoltavat uuden rahoitusmallin esitystä, jossa perusrahoitus on 50%, suoritukset 30%, vaikuttavuus 18% ja palautteet 2%.

Palautteiden painoarvon vähenemisen osalta urheiluopistot haluavat nostaa seuraavat kehittämis- ja muutostarpeet:

- Palautteiden kerääminen ja seuraaminen vie paljon resursseja ja kuormittaa hallintoa. Koska palautteen osuus rahoitusperusteena pienenee, työelämäpalautteista voisi poistaa kokonaan työnantajille kohdentuvat työpaikkakyselyt, jotka lähetetään manuaalisesti: kohtuuton työmäärä suhteessa vastaajamääriin ja rahoitukseen. Kyselyiden kohderyhminä saattaa olla myös samoja ihmisiä. Työpaikkaohjaajien kysely on huomattavasti merkityksellisempi ja voisi toimia työelämäpalautteena antaen riittävän palautteen toiminnasta.
- Katokorjauskerroin on vaikea hahmottaa (s. 89).

Liikunta-alalla on yleisesti ottaen melko paljon alan vaihtajia, joilla on jo toisen asteen tutkinto. Alalla on myös paljon seuratoiminnassa olevia lasten ja nuorten valmentajia, jotka kouluttautuvat seuratoiminnan vastuullisempiin tehtäviin ammattitutkintojen kautta. Merkittävä osa lasten ja nuorten valmentajista eivät ole päätoimisesti ammattivalmentajia. Koulutuspolku helpottaa seurojen akuuttia ohjaaja- ja valmentajapulaa. Liikuntapaikkamestarien osalta ammattitutkinnot takaavat lisäkoulutusmahdollisuuden, joita ei juuri muuten ole saatavilla.

- Urheiluopistoista aikuiskoulutuksen kohderyhmään kuuluu esimerkiksi Vierumäellä 62%, Kuortaneella 70% ja Eerikkilässä 73% tutkinnon suorittaneista, kun valtakunnan keskiarvo on 49% (viite: <https://vipunen.fi/fi-fi>).

- Suunniteltujen määrärahalleikkausten ja rahoituslain muutosten osalta tulee varmistaa liikkumisen edistämisen tavoitteiden tukeminen sekä jatkuvan oppimisen oppimispolkujen toteutuminen liikunnan ja urheilun seuratoimijoiden ja ammattilaisten parissa, jossa ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat mahdollistaneet osaamisen kehittämisen hyvin erikoistuneessa liikunnan ja urheilun toimintaympäristössä.

- Hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelmassa on kirjattu erityisesti lasten liikunnan tukeminen sekä seuratoiminnan vahvistaminen. Tätä työtä tuetaan liikunnan ja urheilun ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kautta kouluttamalla osaavia valmentajia lasten ja nuorten pariin.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Urheiluopistot toivovat, että uudistukset eivät lisää entisestään hallinnollisen työn taakkaa. Resurssien toivotaan kohdistuvan opiskelijoiden tukemiseen eikä hallinnon lisätehtäviin.

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

.

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

Urheiluopistot puoltavat liikunta-alojen tutkintojen rajaamista kokeilulain ulkopuolelle (s. 96).

Huomiona, että sivulta 92 puuttuu ensimmäisestä kustannusryhmästä liikuntapaikka-alan erikoisammattitutkinto, joka on mainittu liikunta-alan tutkinnoissa muutoin.

Kirjauksista ei tullut esiin miten majoitus määritellään. On tärkeää huomioida, että sisäoppilaitosmuotoinen majoitus, johon sisältyy ateriat, on mahdollista toteuttaa edelleen (s. 86).

Muut kommentit

-

Laalo-Häikiö Eerika
Urheiluopistot ry